

Шигаєва К.В., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**СЛОВА-РЕАЛІЇ І СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ
В КОНТЕКСТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
(на матеріалі романів Дена Брауна "Код да Вінчі" та
"Цифрова фортеця")**

Стаття присвячена проблемі перекладу культурномаркованих одиниць. На основі порівняльного аналізу перекладів романів Дена Брауна "Код да Вінчі" і "Цифрова фортеця" російською та українською мовами розглядаються різні типи реалій і засоби, які використовуються для їх перекладу.

***Ключові слова:** культурно маркована одиниця, реалія, безеквівалентна лексика, слова-реалії, фонові знання, іншомовні вкраплення, засоби перекладу.*

Актуальність цієї статті визначається необхідністю висвітлення існуючих підходів до відтворення культурно маркованої лексики на матеріалі сучасної англійської прози та розробки критеріїв оцінки адекватності перекладу цього складного лінгвокультурного феномену.

Метою даної статті є визначення особливостей різних способів перекладу англійських слів-реалій російською та українською мовами.

Предметом дослідження є переклади англійських слів-реалій російською та українською мовами в тексті художньої літератури.

Об'єктом дослідження є лексико-семантичні особливості перекладу англійських слів-реалій російською та українською мовами.

Матеріалом дослідження стали романи Дена Брауна "Код да Вінчі" і "Цифрова фортеця".

Наукова новизна статті полягає в тому, що в наше поле зору потрапив весь спектр культурно зумовлених реалій і способи їхнього перекладу, що оцінювався з точки зору адекватності та обґрунтовувався теоретично.

На сучасному етапі розвитку суспільства, в умовах глобалізації, інтеграції та інтенсифікації контактів і взаємозв'язків між країнами, що належать до різного лінгвокультурного простору, особливого значення й, відповідно, масштабів набуває перекладацька діяльність.

Більшість людей сприймають культурний стандарт своєї нації, країни, середовища як єдино можливий і правильний, що створює проблеми під час спілкування [Трошина 2000, 59]. Прийняття тези про рівноправність усіх культур створює необхідні вихідні передумови для взаєморозуміння у процесі міжкультурної комунікації, хоча й висуває дуже високі вимоги до середньостатистичної людини, адже позбавляє її звичних ціннісних орієнтирів. Оскільки співрозмовники далеко не завжди можуть і хочуть відмовитись від своїх культурних упереджень, це спричиняє взаємне непорозуміння. Крім того, воно може виникнути і внаслідок недостатньої культурологічної підготовленості комунікантів навіть попри їх відкритість до діалогу. [Проскурин 2004, 29].

Усі особливості народу та його культури знаходять своє відображення в мові. Специфічні риси культури та побуту відображені у культурно маркованих словах, або словах-реаліях, які містять у собі інформацію про країну, її традиції та звичаї.

Як лінгвістичне явище реалії відносяться до категорії безеквівалентної лексики. Вони є частиною фонових знань і становлять значний інтерес при дослідженні взаємодії мови і культури.

У перекладознавчих працях слово "реалія" як термін з'явилося у 40-х роках. Уперше його використав А. Федоров у праці "О художественном переводе" (1941).

Багато вчених і фахівців давали визначення поняття "реалії". Найглибше цю перекладознавчу категорію опрацьовували болгарські науковці – С. Влахов і С. Флорин. Вони є авторами книги "Непереводимое в переводе" (1980) і, як ми вважаємо, дали найточніше визначення поняття "реалій": "Це слово і словосполучення, які позначають об'єкти, характерні для життя (побуту, культури, соціального та історичного розвитку) одного народу і чужі іншому; таким чином, вони постають носіями національного та/або історичного колориту, реалії, як правило, не мають точних відповідників (еквівалентів) в інших мовах, а отже, не можуть бути перекладені на загальних основах, вони вимагають особливого підходу" [Влахов, Флорин 1980, 47].

Окрім цих болгарських перекладознавців проблемами передачі реалій засобами рідної мови також займалися А.В. Федоров, В.Н. Комісаров, Я.І. Рецкер, А.Д. Швейцер, Р.П. Зарівчак, О.Ф. Бурбак, Л.С. Бархударов та багато інших учених. Слід відмітити, що не тільки вітчизняні, але й зарубіжні дослідники розглядали та розглядають проблему культурно маркованих одиниць і засоби їх перекладу. Для позначення реалій англомовні дослідники найчастіше вживають терміни "cultural words" і "cultural terms" [Lyons 1981; Newmark 1981].

Р. Зорівчак у праці "Реалія і переклад" (1989) визначає реалієюк моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (у плані бінарного зіставлення) традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача [Зорівчак 1989, 58].

В. Виноградов наголошує на лінгво-культурному аспекті поняття "реалія": "Специфічні факти історії й державного устрою національної спільноти, особливості її географічного середовища, характерні предмети матеріальної культури минулого й сьогодення, етнографічні та фольклорні поняття і т. п. – все це зазвичай іменують реаліями" [Виноградов 2001, 19].

Деякі перекладознавці використовують поняття "екзотизм" як абсолютний синонім до "реалії": "Екзотизмами або словами-реаліями називають такі лексеми у мові, які позначають реалії побуту і суспільного життя, притаманні певному народу, країні, місцевості" [Алексеева 2004, 181].

Р. Зорівчак називає реалії"чи не найнебезпечнішими з "підводних каменів", які доводиться долати перекладачам, покликаним якомога правдивіше, точніше, вірніше передати авторський почерк засобами іншої мови " [Зорівчак 1989, 38].

Г. Томахін відносить реалії до складу безеквівалентної лексики і визначає їх як "слова, що позначають властиві тільки певним націям і народам предмети матеріальної культури, факти історії, державні інститути, імена національних і фольклорних героїв, міфологічних істот і т. п." [Томахин 1988, 5].

Перекладознавці пропонують різні підходи до класифікації реалій. Зокрема Р. Зорівчак пропонує розрізнявати реалії в історико-семантичному та структурному планах [Зорівчак 1989, 70].

Найчастіше дослідники вдаються до предметної, зовнішньої, позамовної класифікації реалій, яку найпоспідовніше, найґрунтовніше здійснили С. Влахов і С. Флорін.

За **предметною ознакою** вони виділяють такі типи реалій: *географічні* реалії, *етнографічні* реалії (реалії побуту: їжа, напої, одяг, житло, меблі, посуд, транспорт; реалії людської праці; реалії мистецтва й культури: музика, танці, фольклор, театр, звичаї та ритуали, свята та ігри, міфологія, культ; етнічні об'єкти: етноніми, прізвиська, власні імена; реалії одиниці мір і грошей), *суспільно-політичні* реалії (реалії адміністративно-територіального устрою; населені пункти; політична діяльність та діячі; соціальні явища та рухи; звання, титули, звернення; заклади та установи; станові знаки і символи), *військові* реалії (підрозділи; обмундирування; військові службовці й командири).

За **місцевою ознакою** у площині однієї мови виділяють *власні* реалії (слова даної мови) і *чужі* реалії (це або запозичення, тобто слова іншомовного походження, які ввійшли до словникового складу мови, або кальки, тобто дослівні переклади найменувань чужих для даного народу об'єктів, або транскрибування реалій іншої мови). У площині пари мов розрізняють *зовнішні* реалії (однаково чужі для обох мов) і *внутрішні* реалії (слова, які належать одній з пари мов, і отже, чужі для іншої мови [Влахов, Флорін 1986, 55 – 88]).

За **часовим поділом** усі реалії можна поділити на *сучасні* та *історичні*.

Основні труднощі при перекладі реалій – це, по-перше, відсутність у мові-переймачі відповідника – повного чи часткового – у зв'язку з відсутністю в носіїв цієї мови позначуваного реалією референта; і, по-друге, необхідність, водночас із денотативним значенням реалії, передавати колорит і конотації її національного та історичного забарвлення. Справа ускладнюється й потребою врахувати цілу низку умов, що надають певним явищам життя різне словесне відображення [Зорівчак 1989, 39].

Розглядаючи проблему відтворення семантико-стилістичних функцій реалій засобами цільової мови, слід зауважити, що твердження, нібито реалії перекладаються, – неточне. У випадку реалій доречно говорити не про переклад у буквальному розумінні, а лише про віднайдення семантико-стилістичного відповідника або про трансляційне перейменування реалій [Зорівчак 1989, 92].

Проте відсутність точних або постійних лексичних відповідників у того чи іншого поняття не означає неможливості передати його значення в контексті, хоча б описово.

Дослідники пропонують різноманітні прийоми перекладу слів-реалій. За С. Флоріним і С. Влаховим, у практиці перекладу зустрічаються такі засоби передачі реалій.

Транскрипція передбачає механічне перенесення звукової форми слова з мови оригіналу в цільову мову графічними засобами останньої із максимальним наближенням до оригінальної форми.

Транслітерація передбачає графічне перенесення форми слова з мови оригіналу в цільову мову [Бархударов 1975, 97].

Перекладреалії (або заміна/субституція) вживається у тих випадках, коли транскрипція (або транслітерація) за тих чи інших обставин неможлива або небажана. Розрізняють такі види перекладу реалій (за С. Флоріним і С. Влаховим):

неологізми – найбільш придатний після транскрипції спосіб збереження змісту й колориту реалії (**калька** – це запозичення шляхом буквального перекладу; **напівкалька** – це свого роду часткові запозичення, "складені частково із свого власного матеріалу, а частково з матеріалу іншомовного слова"; **освоєння** – це адаптація іншомовної реалії; тобто надання їй на основі іншомовного матеріалу вигляду рідного слова; **семантичний неологізм** – це нове слово або словосполучення, "вигадане" перекладачем і яке дозволяє передати смисловий зміст (склад) реалії);

приблизний переклад реалій застосовується частіше, ніж будь-який інший спосіб; використовуючи цей спосіб вдається, хоча і не досить точно, передати предметний зміст реалії, але колорит дуже часто втрачається, тому що відбувається заміна очікуваного конотативного еквіваленту нейтральним за стилем, тобто словом або словосполученням з нульовою конотацією

функціональний аналог – це елемент остаточного вислову, який викликає схожу реакцію в читача цільової мови; цей засіб перекладу реалій дозволяє, наприклад, одну гру незнайому читачу "замінити іншою, знайомою" або замінити один музичний інструмент іншим, "нейтральним", не забарвленим у національні барви цільової мови, лише б аналог дійсно зображав функціональну заміну реалії, яка перекладається;

опис, пояснення, тлумачення як спосіб приблизного перекладу застосовується в тих випадках, якщо немає іншого шляху: поняття,

яке не може бути передане транскрипцією, доводиться просто пояснювати) [Влахов, Флорин 1986, 87 – 93].

Реалії у романах Д. Брауна відіграють дуже важливу роль, саме завдяки їм читач переноситься в атмосферу країн Франції, Великобританії та США, тому переклад реалій вимагає особливого підходу.

Наразі транслітерація та транскрипція при перекладі художньої літератури використовуються менше. Вони не розкривають значення лексичної одиниці читачу, який не знає іноземної мови, та без пояснень залишаються незрозумілими. Але незважаючи на це, у перекладі романів Дена Брауна ці засоби залишаються найпоширенішими. Транскрипція та транслітерація є переважними засобами для перекладу ономастичних реалій: імен, прізвищ, прізвиськ, імен літературних героїв, назв творів, імен відомих людей, письменників, видатних осіб, топонімів, назв компаній, музеїв, ресторанів, магазинів, аеропортів та ін.

Розглянувши й теоретично обґрунтувавши основні засоби передачі реалій рідною мовою, порівняємо переклади й прийоми, до яких вдалися російські та українські перекладачі в романах Дена Брауна "Код да Вінчі" і "Цифрова фортеця".

They were in the *Smoky Mountains* at their favorite *bed-and-breakfast* [Brown 1998, 5]. Они были вдвоем в *Смоки-Маунтинс*, в своем любимом отеле [Браун 2005, 3]. Вони відпочивали в національному парку "Туманні гори", у своєму улюбленому готелі типу "нічліг та сніданок" [Браун 2011, 10].

Російський перекладач А. Файнгар використав транскрипцію при перекладі реалії "*Smoky Mountains*", у той час як український перекладач В. Горбатько поєднав прийом пояснення (національний парк) з калькуванням "Туманні гори". Здебільшого транскрипція використовується для передачі топонімів. На нашу думку, в українському перекладі виникає буквалізм, який є зайвим. Однак необхідно зауважити, що український перекладач зберіг іншу реалію "*bed-and-breakfast*", використавши напівкальку, яка передала зміст даного поняття. Російський перекладач опустил цю реалію.

"But I made reservations," Susan said, hurt. "I got our old room at *Stone Manor*" [Brown 1998, 5]. "Но я уже забронировала номер, – обиженно сказала Сюзан, – нашу старую комнату в "*Стоун-Мэнор*" [Браун 2005, 3]. "Але ж я вже все замовила, – ображено

залопотіла вона, – ну, оту нашу традиційну кімнату в готелі "Кам'яна садиба" [Браун 2011, 10].

Український перекладач В. Горбатько знову використовує кальку при перекладі, а А. Файнгар – транскрипцію.

Renowned curator *Jacques Saunière* staggered through the vaulted archway of the museum's *Grand Gallery* [Brown 2003, 7]. Знаменитий куратор *Жак Сон'єр*, пошатовуючись, пройшов під сводчатою аркою *Большой галереи* [Браун 2005, 9]. *Відомий куратор Лувру Жак Сон'єр*, заточуючись, пройшов під склепінчастою аркою *Великої галереї* [Браун 2006, 3].

Російський та український перекладачі (Н. Рейн і А. Камянець відповідно) застосовують транскрипцію при перекладі власної назви "JacquesSaunière", при перекладі "GrandGallery" вони вдаються до напівкальки. Український перекладач також використовує прийом пояснення "відомий куратор Лувру", тим самим пояснює читачу, що місце дії відбувається у Великій галереї музею Лувру.

The curator's true identity, along with the identities of his three *sénéchaux*, was almost as sacred as the ancient secret they protected [Brown 2003, 7]. Ведь истинная личность куратора и личности трех его *senechaux** были столь священны и неприкосновенны, как и древняя тайна, которую они хранили (* Старые слуги, прислужники (фр.) [Браун 2005, 10]. Діяльність куратора й особи трьох його *сенешалів** були майже такою ж священною й непорушною таємницею, як і та Давня таємниця, яку вони оберігали (Сенешалі – тут: втаємничені) [Браун 2006, 3].

Ден Браун використовує іншомовне вкраплення з французької мови "*sénéchaux*". Російський перекладач Н. Рейн залишає його в перекладі і робить виноску, аби розтлумачити це поняття читачеві. Український перекладач А. Камянець також використовує виноску, але в тексті вона вдається до прийому освоєння, додавши український суфікс -ів.

"It's *Strathmore*," the voice replied. *Susan* slumped. "Oh." She was unable to hide her disappointment. "Good afternoon, *Commander*." [Brown 1998, 6] "Это *Стратмор*", – прозвучал знакомий голос. *Сьюзан* плюхнулась обратно в ванну. "Ох!" – она не могла скрыть разочарование. "Здравствуйте, *шеф*" [Браун 2005, 4]. "Ні, це *Стретмор*", – відповів голос. *Сюзанна* похнюпилася. "А,

зрозуміло", – вона не змогла приховати свого розчарування. "Доброго дня, *командире*" [Браун 2011, 11].

У цьому реченні ми маємо дві власні назви "*Strathmore*" "*Susan*". Російський перекладач А. Файнгар переклав першу назву за допомогою транслітерації, а другу – транскрипції. Український перекладач В. Горбатько у першому випадку також використав транслітерацію, а у другому він подав повну форму цього імені. Обидва варіанти передачі імені "*Susan*" є можливими, оскільки в російській та українській мові існує декілька варіантів транскрипції цього іменні, таким чином, вибір залишається за перекладачем. Слово "*Commander*" також має декілька варіантів перекладу російською та українською мовами. Оксфордський словник дає таке визначення: "a person in authority, especially over a body of troops or a military operation". Таким чином, якщо брати тільки першу частину цього визначення "a person in authority", такий переклад як "шеф, бос, начальник" є цілком прийнятний. Однак варто зазначити, що Сьюзен працювала в Управлінні національної безпеки, яке входить до складу Міністерства оборони США, але залишається повністю автономною організацією, тоді переклад "командир" є також цілком прийнятним.

Thirty thousand feet above a dead-calm ocean, David Becker stared miserably from the Learjet 60's small, oval window [Brown 1998, 7]. На висоті тридцять тисяч футів, над застывшим внизу океаном, Девід Беккер грустно смотрел в крохотный овалный иллюминатор самолета "Лирджет-60" [Браун 2005, 4]. А Девід Бекер із висоти тридцяти тисяч футів із нещасним виглядом розглядав гладеньку поверхню океану крізь маленьке овальне віконце літачка "Лірджет-60" [Браун 2011, 12].

Обидва перекладачі, А. Файнгар і В. Горбатько, використали транскрипцію при перекладі назви моделі літака. Згідно з класифікацією С. Флоріна і С. Влахова одиниці вимірювання, за винятком тих, що зазначені у таблиці "Міжнародна система одиниць", також є реаліями. Фут (англ. "foot") – це міра довжини, що дорівнює 30,48 см, використовується в країнах з англійською системою мір, зокрема в Англії та США. Для російського та українського читача більш звично вимірювати висоту в кілометрах, проте дія роману відбувається головним чином у США. На нашу думку, російський та український перекладачі відмовились від конвертації одиниць вимірювання з метою підкреслити приналежність героїв роману до іншого лінгвокультурного суспільства.

Susan's volvo sedan rolled to a stop in the shadow of the ten-foot-high, barbed Cyclone fence [Brown 1998, 8]. "Вольво" Сьюзан замер в тени высоченного четырехметрового забора с протянутой поверху колючей проволокой [Браун 2005, 5]. Сюзаннин "вольво" зупинився біля високого сітчастого паркану з колючого дроту [Браун 2011, 12].

А. Файнгар і В. Горбатько застосували прийом транскрипції при перекладі назви автомобіля, однак російський та український перекладачі оминули в перекладі назву моделі кузова "sedan".

Trailing her was the faint scent of Johnson's Baby Powder [Brown 1998, 9]. От нее исходил легкий аромат присыпки "Джонсонс беби" [Браун 2005, 5]. За нею линув легенький запах спеціальної присипки для волосся [Браун 2011, 14].

На відміну від А. Файнгара, котрий застосував прийом транскрипції при перекладі назви присипки "Johnson's Baby", український перекладач, В. Горбатько, використовує описовий переклад. На нашу думку, необхідно було зберегти назву даного засобу, адже американська компанія "Johnson & Johnson" вже давно працює на українському ринку, а її товари знайомі українському споживачу.

"What sport did you say you play?" Susan teased. "Zucchini?" Becker groaned. "It's called squash." She gave him a dumb look. "It's like zucchini," he explained, "but the court's smaller" [Brown 1998, 14]. "Я забыла: как называется вид спорта, которым ты увлекаешься?" – спросила Сьюзан. "Цуккини?" "Сквош", – чуть не застонал Беккер. Сьюзан сделала вид, что не поняла. "Это похоже на цуккини", – пояснил он, – "только корт поменьше" [Браун 2005, 8]. "Яким ти, кажеш, спортом займаєшся? Здається, він називається "бадмінтон", – підштрикнула його Сюзанна. "Не бабмінтон. І не бадмінтон. А сквош", – досадливо простогнав Девід. Жінка поглянула на нього з удаваним нерозумінням. "Це схоже на бадмінтон, але майданчик менший", – пояснив він [Браун 2011, 20].

Оксфордський словник англійської мови дає наступне визначення слова "zucchini": 1. a courgette; 2. a green variety of smooth-skinned summer squash. Отже, перше значення слова "цукіні" – кабачок, а друге – різновид гри "сквош", яка так і називається "цукіні" або "малий сквош" ("little squash"). Популярність цієї гри в Україні та Росії значно зросла протягом останніх декількох років. Зраз у переліку послуг фітнес клубів часто можна зустріти "сквош". Однак різновиди

цієї гри залишаються малознайомими для широкого загалу. На нашу думку, більш вдалим є переклад В. Горбатько, який застосував прийом функціонального аналогу, обігравши слово "бадмінтон" ("баммінтон"). Адже слово "цукіні" більш асоціюється з овочем, а не з видом спорту. Таким чином, читаючи російський переклад, важко зрозуміти, чому головна героїня плутає назву виду спорту й овочу.

The spiked cilice belt that he wore around his thigh cut into his flesh, and yet his soul sang with satisfaction of service to the Lord [Brown 2003, 12]. Подв'язка с шипами, сплетенная из человеческих волос, которую он носил на бедре, больно впивалась в кожу, однако душа его пела от радости. Еще бы, он славно послужил Господу [Браун 2005, 19]. Пасок із шипами – "волосяниця" – що його він носив на стегні, вп'явся йому в тіло, а проте душа співала, сповнена почуття виконаного обов'язку перед Господом [Браун 2006, 8].

Оксфордський словник англійської мови дає два визначення слова "cilice": 1. a hair shirt (тканина з волосся); 2. a spiked garter or other device worn by penitents and ascetics (пасок з шипами, виготовлений з волосу). Російський та український перекладачі використовують прийом описового перекладу. Український перекладач поряд з описом цієї реалії – "пасок із шипами", використовує слово "волосяниця". Волосяниця – це грубий шорсткий одяг, виготовлений із волосу, вовни, який носили на голому тілі аскети. Слово "волосяниця" позначає саме тканину, а не засіб самокатування, а тому не може виступати еквівалентом англійського слова "cilice".

В історії кожної мови є випадки постійного оновлення словникового складу у зв'язку зі змінами в житті суспільства, з розвитком виробництва, культури та науки [Федоров 1983, 137]. Прикладом цього є реалії в романі Д. Брауна "Код да Вінчі". Ще декілька років тому слово laptop можливо було перекласти тільки описово, тобто "портативний комп'ютер", як це і зробив російський перекладач Н. Рейн [Браун 2005, 37], але поступово увжиток ввійшло і слово лептоп, яке використано в українському перекладі А. Кам'янець [Браун 2006, 33].

Використання тільки одного прийому при перекладі реалій може бути причиною неправильного сприйняття, перевантаження іншомовними словами, втрати національного колориту чи збіднення змісту; отже, слід використовувати декілька засобів для адекватного перекладу.

У зв'язку з тим, що кожен із засобів має позитивні та негативні якості, найбільш ефективним буде комбіноване використання цих засобів для перекладу культурнонамаркованих слів. Наприклад, можливе комбінування транскрипції та описового перекладу, а також пояснення в коментарі.

Під час дослідження було відмічено, що переважними засобами перекладу реалій в романі Дена Брауна "Код да Вінчі" і "Цифрова фортеця" є транскрипція та транслітерація, які були використані для перекладу ономастичних реалій. Досить вдало були підібрані аналоги при приблизному перекладі. У цілому реалії в романі перекладені без утрат для змісту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Алексеева И. С.* Введение в перевод: Учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. заведений / Алексеева И. С. – М.: Издательский центр "Академия", 2004. – 352 с.
2. *Бархударов Л. С.* Язык и перевод / Бархударов Л. С. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
3. *Виноградов В. С.* Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / Виноградов В. С. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
4. *Влахов С., Флорин С.* Непереводимое в переводе / Влахов С., Флорин С. – М.: Международные отношения, 1980. – 340 с.
5. *Зорівчак Р. П.* Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози) / Зорівчак Р. П. – Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216 с.
6. *Проскурин Е. Г.* Когнитивная лакунарность текста как проблема межкультурной коммуникации: диссер. на соискание уч. степени к-та филол. наук: 10.02.19 "Теория языка" / Проскурин Е. Г.; Алтайский гос. тех. ун-тет. – Барнаул, 2004.
7. *Томахин Г. Д.* Америка через американизмы / Томахин Г. Д. – М.: Высш. школа, 1982. – 256 с.
8. *Томахин Г. Д.* Реалии – американизмы: Пособие по страноведению / Томахин Г. Д. – М.: Высш. школа, 1988. – 239 с.
9. *Трошина Н. Н.* Лингвистический аспект межкультурной коммуникации / Трошина Н. Н. // Лингвистические исследования в конце XX в.: Сб. обзоров / исслед. – Серия "Теория и история языкознания" / отв. ред. Ф. М. Березин – М., 2000. – 216 с.
10. *Федоров А. В.* Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) / Федоров А. В.. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Высшая школа, 1983. – 303 с.

11. Lyons J. Language, meaning and context / J. Lyons. – Bungay: Fontana, 1981. – 256 p. 12. Newmark P. Approaches to translation / P. Newmark. – Oxford: Prentice Hall, 1981. – 200 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

13. Браун Д. Код да Вінчі / пер. з англ.: А. Камянець. – Харків: Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2006. – 480 с.

14. Браун Д. Код да Винчи / пер. с англ.: Н. В. Рейн. – М.: АСТ, 2005. – 542 с.

15. Браун Д. Цифрова фортеця / пер. з англ.: В. Горбатко. – Харків: Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2011. – 416 с.

16. Браун Д. Цифровая крепость / пер. с англ.: А. А. Файнгар. – М.: АСТ, 2005. – 188 с.

17. Глумачний словник української мови // <http://eslovník.com>

18. Brown D. Digital fortress / Brown D. – New York: St. Martin's Press, 1998. – 380 p.

19. Brown D. The Da Vinci code / D. Brown. – Corgi Books, 2004. – 605 p.

20. Oxford Dictionary // <http://oxforddictionaries.com>

Шигаєва К.В., студ.,

Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

РЕАЛИИ И СПОСОБЫ ИХ ПЕРЕВОДА В КОНТЕКСТЕ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ (на материале романов Дэна Брауна "Код да Винчи" и "Цифровая крепость")

Статья посвящена проблеме перевода культурно-маркированных единиц. На основе сравнительного анализа переводов романов Дэна Брауна "Код да Винчи" и "Цифровая крепость" на русский и украинский языки рассматриваются разные типы реалий и способы, которые используются для их перевода.

Ключевые слова: культурно-маркированное слово, реалия, безэквивалентная единица, слово-реалия, фоновые знания, иноязычные вкрапления, способы перевода.

Shygaieva K., Stud.,

Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

THE WAYS OF TRANSLATION OF CULTURE-BOUND WORDS IN THE CONTEXT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION (in Dan Brown's novels "Digital Fortress" and "The Da Vinci Code")

This article deals with the problem of translation of culture-bound words. Based on the comparative analysis of the translations of Dan Brown's novels "The Da Vinci Code" and "Digital Fortress" into the Russian

and Ukrainian languages, the author defines types of culture-bound words and the ways of their translation.

Key words: *culture-bound words, cultural terms, realia, background knowledge, the ways of translation.*

УДК 811.112'373.43:004.81

Шірінян Е.А., магістр
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

НОВОУТВОРЕННЯ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОЛОДІЖНІЙ ІНТЕРНЕТ-МОВІ

Розглянуто поняття новоутворення, а також виявлені та досліджені особливості та тенденції розвитку лексичних інновацій у сучасній німецькій молодіжній Інтернет-мові.

Ключові слова: *Інтернет-мова, блог, новоутворення, неологізм, мовна економія, скорочення.*

В умовах глобалізації словниковий склад німецької мови зазнає структурних змін. Найбільшою мірою вищезазначене явище позначається на Інтернет-мові, яка є потужним інструментом масової комунікації.

Одним із головних негативних наслідків дії Інтернету є спотворення розмовної мови користувачів. Феномен впливу всесвітньої мережі на мову є одним із аспектів загального славнозвісного концепту "мова і комп'ютер". Ця проблема в прикладному плані була поставлена в ході створення перших комп'ютерів в середині минулого століття.

Кількість публікацій із цих питань надзвичайно велика. Скласти уявлення про загальний стан речей і їхню актуальність дозволяють, наприклад, видання К.П. Піотровського, М.К. Пилиповича, Г.Л. Родіонова, Н.І. Черкасової. З останніх робіт, присвячених використанню комп'ютера в дослідженнях культури мови, варто назвати нарис Л. Граудіна. Відзначаючи важливі результати в цьому питанні вчених слід зауважити, що на сьогодні залишаються не розробленими повною мірою питання про можливість зворотної дії комп'ютерів і штучних мов на мову людського спілкування, зокрема на загальнолітературну і розмовну мову. У зв'язку з цим виникає потреба дослідити цей напрямок в німецькій мові, адже